

Za téma své práce jsem si vybral zbojnictví a loupežnictví ve Střední Evropě. Zajímal mě především vztah mezi historickou realitou a ústní tradicí o zbojnicích a loupežnicích. Snažil jsem se odpovědět na otázku, jakým způsobem a zda vůbec se kulturní a sociální realita tohoto jevu odrážela ve vyprávění a písních venkovského obyvatelstva. Základním předpokladem byla myšlenka, že zbojnictví definované jakožto „loupežná činnost venkovského obyvatelstva, která je tolerována či schvalována venkovskou komunitou;· se musela v ústní tradici zobrazit odlišně než jiné typy loupežnictví, kdy je mezi loupežníkem a venkovanem nepřátelství. Samozřejmě jsem nepředpokládal, že tímto odrazem je prostá idealizace loupežníků, kteří podle legendy "bohatým brali a chudým dávali".

Především jsem chtěl podrobit kritickému zkoumání předpoklad, který se objevuje v západoslovanské odborné literatuře, že totiž zbojnictví a zbojnická tradice se vyskytují ve Střední Evropě pouze v karpatské oblasti. Je totiž zřejmé, že legendy o dobrých loupežnicích se běžně vyskytovaly i mimo tuto oblast. Pokud budeme definovat zbojnickou tradici na základě idealizace loupežníků, pak tedy tato teze neuspěje. Někteří slovenští badatelé se pokoušeli tento rozpor vyřešit tím, že poukazovali na nelidový původ mimokarpatské loupežnické tradice či zpochybňovali fakt idealizace loupežníků a upozorňovali na jejich negativní rysy ve folklórním podání. Nebudu se pokoušet o odlišné definování zbojnické a loupežnické tradice, abych tuto tezi udržel. Ostatně definice sama o sobě nás nepřiblíží poznání skutečnosti. Raději chci najít, popsat a vysvětlit rozdíly mezi tradičním obrazem zbojníků a loupežníků v oblastech s výskytem "venkovského" zbojnictví a oblastmi bez tohoto výskytu. Zkoumanou oblast jsem si omezil na Německo, české země, Slovensko, karpatskou část Ukrajiny a Polsko a částečně jsem zohlednil též Rakousko.